

DEBRECZEN

A DEBRECZENI ÉS VIDÉKI FÜGGETLENSÉGI PÁRT KÖZLÖNYE.

Egész évre 10 frt — kr.
Félévre 5 „ „ „
Negyedévre 2 „ 50 „
Egy hónapra 1 „ „ „
Egyes szám ára 4 kr.

Felelős szerkesztő: **Dr. Nagy Zsigmond.**
Kiadók: **Hoffmann és Társa.**

Hirdetési díj:

Négy soros petit sorért 5 kr. Nagyobb terjedelmű s többzór hirdetések alkú szerint jutányos áron vétetnek fel. Bélyeg-díj minden külön beigtatásért 30 kr.

A hajótöröttek.

Debreczen, szept. 15.

Minden olyanhoz, a mi tudást követel nehéz eljutni. Az okos gazdálkodást hosszas izzadások árán, a mesterséget éveken át tartó próbálgatás után, a művészetet, tudomány odaadó gyötrődések közben, sokféle vizsgálatok kiállása mellett lehet sajátunkká tenni. Maga a nagy természet is megbirkózik a hervasztó őszszel, a dermesztő télrel s csak ugy jut el a virághozó tavaszhoz s a gyümölcsöző meleg nyárhoz.

Ez az örök rend; ez a tiszta igazság. Ez nyer kifejezést e szavakban: Fáradsággal egyed a te kenyeredet . . . Ezt fejezte ki a nagy római író, mikor azt mondta: »Multa sulit puer, sudarit es alsit.«

Ámde az a hosszú ut, mely a gazdát, az iparost, a művészt a tudáshoz elvezeti, felettebb göröngyös. Annyi Seil-lája és Charihdíszze van a tudásban való előre menetelnek, annyi gátja a tanulá-
nak, hogy azokat mindenkinek elkerülni csaknem lehetetlen.

A tanulói pályán rendkívül sok a hajótöröttek száma.

Ilyen hajótöröttek az érettségi vizsgát javítani akarók serege gyült most Debreczenbe. Igazán könyörületes érdemlő sereg. A hajótöröttek, a szenvedők mindig kihívják szánalmunkat. Egy ilyen érettségij megbukottal rendszeren vele szenved egy egész familia is. A szegény szüle is. A szegény szüle ezer gondban, bajban felvezette gyermekét a VIII-ik osztályig, a Nebó hegyére. Előtte áll az ígérlet földje, És nem szabad belépni. A család minden reménye egy hajszálon függ.

A felülvizsgáló tanárok kezébe nagy érdekek és nagy felelősség van letéve. Ha tovább eresztí: a kevés tudásu lehet, hogy egy érdemesebb helyét foglalja el.

Ha lemarasztja: lehet, hogy egy később kifejlődő tehetségnek, egy kiváló gyakorlati embernek rontja el a jövőjét. Egy 18—20 éves ifju még lapangó szikra, pattaóhat ki belőle egy pompás ember, vagy egy mihaszna proletár.

Szegény tanár mit tegyen?

Oda van állitva a lehuzott sorompó mellé; becsületével, tudásával, egész lelkiismeretével arra van kötelezve, hogy csak azok előtt nyissa fel a kaput, a kik a kellő vámot le tudják fizetni.

A zörgetők elébe rakják a VIII-ik osztályról szóló összes igazolványait; a kész érettségit is, melyből csak egyet-

len szög hiányzik: e latin, a görög, a német, a fizika, a számtan, a történelem vagy a magyar.

Vajjon ez az egyetlen szög okvetlenül szükséges-e a gyakorlati élet nagy útjára?

Vajjon ezek a hajótöröttek mind gyengék s az átmentek mind erősek, jók lesznek-e? Vajjon a mérleg, melylyel a gyakorló emberek embertársaikat mérik mindig jól billen-e? Tévedés, rokon vagy ellenszenv, harag vagy barátság, véletlenség vagy egyéb mellék körülmény nem gurulhat-e ugy a serpenyőbe, hogy félrehozza azt?

Mind eme kérdések előtt megdöbbenve állunk meg, mi gyarló emberek és eszünkbe jut sokszor, hogy: »summum jus, summa injuria.«

A művelt államok Anglia, Franciaország stb. ugy tesznek, hogy rábizzák minden emberre ostromolni és azt tanulni a hol és a mit akar. Vizsgáznunk sem m u s z á j 8—10 studiumból; hanem a ki jelentkezik, például a matematikából: az állami vizsgáló bizottság maga elé bocsátja s nem nézve, nem kérdeve: kitől, hol, mikor tanulta; — nem vizsgálva tud-e e mellett görögül, latinul vagy németül, — kiállítja és kiadja az eredmény szerint akár a doktori diplomát is abból az egy tárgyból. — És bizony ez a tanulási szabadság ideálja, bizony erre, ide kell törekednünk.

Mindenki azt tanulja, a mihez kedve van, annyit tanuljon, a mennyit akar; akkor tanuljon, a mikor tetszik. Az erőszakolt tudás: csak találalás, csak tapogatódzás.

Az érettségnek olyan alakja, a milyen a miénk, túlélte már magát. Örömmel olvassuk azokat a fejtegetéseket, melyek ennek a fontos vizsgálatnak újjalakítása iránt megindultak és folynak.

Egész nevetséges, például, hogy a magyar érettségi vizsgálatnak a németnyelv és irodalom olyan tárgya, a miből meg is lehet bukni. Vajjon a németek tanítják-e megfelelőleg a magyart?

A görög már helyesen fakultatívvan van téve, így kell tenni a latinnal némettel francziával és angollal is. A ki szereti vagy szükségét látja: tanulja meg; de a ki nem szereti ne erőszakoltassék reá és ne töltsék el vele hiában a tanulási időt.

Az általános műveltséghez elég, ha némi tájékozódása van az ifjunak az effélében; a ki pedig valamiből tanárnak vagy tudósnak készül: az tanulja még; de hogy minden 8-ad osztályos mindent, jól tudjon, azt kívánni sem kell. Ha felvergődött nagy költséggel,

sok torturával, 18 éves korról a megélhetés ígérlet földéig, ne lökjük egyetlen szögecske lerasága miatt vissza, hogy új Sisiphusként haszontalan kőhengergéltést végezzon.

A hajótörötteket sajnáljuk meg. Ki tudja miféle ügyetlenség miatt kaptak téket! Vajjon bennök, szüleikben, nevelőikben, tanáraikban, egészségökben vagy más effélékben van-e a büntetendő hiba?

Mindig keserves dolog az, ha egy toronyról még csak a gomb hiányzik s mikor épen azt is felakarják tenni: félre billen s alá is zuhan. Vigyázva építsünk s csonka tornyokat ne hagyjunk.

Az élet kiegészíti a hézagokat: »A gyenge elbukik, az erős megállja!«

Gróf Széchényi azt mondta: olyan kevés a magyar, hogy az apagyilkosnak is meg kellene kegyelmezni.

Mi ne feledjük, hogy olyan kevés a művelt emberünk, hogy a ki a gimnáziumot végig küzdötte: ölelve vegyük fel az intelligenciába.

Formadat esse rei. Az értelmiség közé való bejutás korlátaitartsuk ugyan fel, hogy a túltengést és hivatatlanok túdulását megakadályozzuk; de 8 osztályt végzett 18—20 éves ifjainkkal már ne gazoljunk, mert túllöve a célon, proletár világot teremthetünk magunk körül. Erre pedig nincs szüksége a magyar társadalomnak.

A buzát nem akkor kell kirostálni akarni, mikor már készen áll a ipaczon az eladásra, hanem előbb, míg az előkészületeken megyen keresztül.

A bimbó-tépés mindig kegyetlenség és bizonytalan munka.

Videant consules!

Viski K. B.

Magyar közművelődés.

Debreczen, szept. 15.

I.

A mult hét ennek az ünnepe volt. Elég későn jutott ugyan rá idő, holott az elsőnek kellett volna lennie az elők között, — azonban még mindig nem késelt el egészen s azal, hogy az iskolai év elejével összeett, helyreállította a késői érkezésnek minden mulasztását.

Most, egy héttel a budapesti kongresszus lezajlása után, nem akarunk rekriminalni, nem kívánjuk számbavenni, hogy kik voltak ott és kik nem, hanem magunkba fojtjuk, ha volna valami különös észrevételünk, — általános dolgokról szándékozunk beszélni; — azonban minden egyetemesítő törekvésünk mellett megállást parancsol lelkünknek szemlélődő haladása közben maga a kongresszus és annak lefolyása s mintegy kényszerít rá

hogy az ott hallott eszmékkel foglalkozunk, azokból induljunk tulajdonképeni utunkra.

Ebben a törekvésünkben ismét két új áll előttünk: tekinthetünk magára a hivatalos kongresszusra, támaszkodhatunk egyedül a három hivatalos beszédre, avagy felöllehetjük, bevonhatjuk szemlélődésünk körébe az összes jelenségeket, a melyeket most a magyar köz-művelődési egyesületek kongresszusa felszínre hozott.

Mi a középutat fogjuk választani, azaz nem szoritkozunk kizárólag a három hivatalos beszédre, de nem is igényeljük magunknak a mindent felölelni akarás, az egyetemes és tökéletes ítélemondás érdemét. Mielőtt azonban vizsgálódásunkat megkezdendők, — egy mulasztás felemlítésével kell kezdenünk.

Ez a mulasztás, — vagy talán inkább tapintatlanságnak nevezhető — ismét, mint már annyiszor, a magyar kormány rovására irandó. A kormány képviselője ugyanis, a ki — mint maga is nyilatkozott — mellett verve hirdette — épen az volt, a ki Magyarország közigazgatásában a kultúra, a nemzeti köz-művelődés hivatalos szerepét viszi — s mégsem tartotta a kongresszust méltónak arra, hogy hivatalosan, a zöld asztalnál üdvözölje a magyar köz-művelődés harcosait, mindössze a banketen, a fehér asztalnál tartotta érdemesnek magas küldetésével eldicsekedni, a mi aztán beszédének minden különbeni szépségét és eszmegazdagságát teljesen lerontotta.

De térjünk a dologra. A magyar köz-művelődés drága véleményének melegágyánál állva tekintünk szét azon a rengeteg határon, a melybe ezt a drága veteményt még át kell plántálnunk, ottan ápolnunk, hogy gyökeret verhessen és virágozzék, gyümölcsöket hozzon, körültekintő munkánkban ne feledkezzünk meg a mult nagy eredményeiről és használjuk fel azokat a tanulságokat, melyek a múlt század kezünk után a szándékolt átültetés.

Rokontalan nép vagyunk, a saját erőnkre kell támaszkodnunk, munkánkban segítséget egyedül önmagunktól s multunk tanulságaitól varhatunk. Ezt a multat kívánta feltárni előttünk a kongresszuson Berzeviczy Albert, Magyarország köz-művelődésének alig egy pár évvel ezelőtt még hivatalos öre, alvezére.

Mint ilyen iránt sohasem voltunk elteve valami nagy bizalommal, egyéniségét soha nem ismertük olyannak aki minden jó indulata és lelkesedésre való hajlandósága mellett is, tiszta és meg nem tévesztett szemmel tudta volna tekinteni nemzeti feladatainkat s az arra nézve a multból merítendő nagy tanulságokat. Berzeviczy Albert mindig elfogult volt, ha nemzeti feladatainkhoz fordulva igyekezett politikát csinálni s ez az elfogultság épen abban az irányban nyilvánult, a melyben legkevésbé várták s aztán legkevésbé vettek észre s a mely ellen ő maga is összes tanulmányai, politikai multja és körének behatásai alapján teljes őszinteséggel küzdeni látszott. Ez pedig nem más, mint a konzervatív k a t h o l i k u s, sőt sok tekintetben magának a j e z s u i t a i r á n y n a k o n k e n t e l e n p r o p a g á n d a s a.

Hihetetlen, mondja minden felületes szemlélő, — pedig úgy van. Berzeviczyre a szó szoros értelmében illet e mondás: »Naturam si furca expellas, tamen reque resurret.« Nem tudott szabadulni az annyira ismeretes s a r o s i l é g k ö r t ö l, — tett legyen bármit, gondolt bármint szabadulni a dolgot, rögtön előállott lelkében a kerékkötő, a konzervatív szellem, fuallatának »zámumszele s s meghagyta nyomait a magyar köz-művelődés utain. Egységes középiskolát, nemzeti műveltséget gyakran hallgatói ajkairól, az állami közoktatás felé is nagy lépésekkel igyekezett vinni a kezére bizott magyar kulturát, — de szinte látszott, hogy gyakran felsohajt maga is: post equitem sedet atra cura s önkéntelenül engedelmességet neki, belevitte, a mi a keze ügyében akadt, a járom között mindent eltörpítő konzervatív szellem súlyos igájába.

Nem lett volna felesleges erre a dologra

néhány szót vesztegetni akkor sem, ha Berzeviczy Albert kongresszusi beszéde nem kergetné is annyira tollukra kifejtésüket, mert hiszen egy évtized kulturpolitikája mutatja ennek a szellemnek kihatásait Magyarországon belső fejlődésére; a jelen pillanatban pedig egyenesen kötelességünk volt erre rámutatni, mert csak ez képes a higgadtan gondolkodó főnek megmagyarázni azt a fura helyzetet, a melyet a magyar kulturpolitika egyik legnagyobb mértékben szereplő bajnoka a magyar köz-művelődés ezredéves ünnepén a második millennium felé evezni készülő magyar kulturhajósok elé jöendő utjuk tanuságai végett a magyar köz-művelődés multjának történelmi tükröképenként nyilvánosan felmutatni jónak látott.

Berzeviczy szerint ugyanis Magyarország kulturpolitikája a Ratio educati-on a l i s - s a l kezdődik, a mely aztán szerinte — veres fonálként h u z ó d i k á t a z ó t a köz-művelődésünk homlokán, mindössze az ily alkotás számára előkészítetlen talaj s a protestán-oknak féltően őrzött jogaik védelmében kifejtett ellenkezése voltak okozói annak, hogy az első »Ratio« a gyakorlatban meg nem valósulhatott. Aki a magyar kulturpolitika történetének előadása közben ilyet állít s nem veszi észre azt a nyolczszáz éves küzdelmet a magyar műveltségért, a melyet a reformáció, a protestantizmus k é t s z e r e s e r e j ü v é t e t t hazánkban immár több mint kétszáz évvel az első »Ratio« előtt annak a szájából nagyon különösen hangzik — mert a réghajtásra való képességig gyanússá válik a hallgató előtt — ha azt hirdeti, hogy ennek a nemzeti államnak belső erejét egységes nemzeti műveltséggel megadni épen olyan historiai fontosságú és elutasíthatatlan feladat, mint a minő volt hajdan az ország első szervezése a pusztaszeri gyűlésen.

Most kiderül, hogy a tétel helyes és ezt a Berzeviczy Albert gazdag tapasztalata, kétségtelen nagy tudománya és európai műveltsége diktálta, azonban beszédének egész — különben szónoklatilag is kitűnő felépítése el-lentmond annak, mintha ő ezt a tételt jog-gal mondhatná a magáénak.

A magyar köz-művelődési törekvések története oly régi, — mint maga a magyar nemzet, kezdetnők elbeszélését akár a kozárok beolvasztásánál, vagy közelebb és ha látottabb a László és Kálmán királyok törvényei, avagy a nagy és kiskunok betelepítésénél, — folytatva Nagy Lajoson s betetőzve Mátyással még nemzeti királyaink idejében s újra kezdve a reformációval, folytatva a magyar testőrség mozgalmán s betetőzve a negyvennyolczadiki törvények nagy alkotásai-
val s csak utána a Berzeviczyi kidomborította nemes törekvésekkel a köz-művelődés előmozdítására egymásután alakult társadalmi tevékenységre buzdító egyesületekkel a Habsburgkirályok alatt.

S ez a történet mindenütt azt mutatja, hogy az igazi magyar szellem a köz-művelődési törekvések között mindig a szabadelvű irány diadalra vezetésében nyilvánult, vezető-
té legyen az akár főurak, vagy katolikusok, akár köznemesek, vagy protestánok s arra tanítja a mai nemzedéket, hogy félve tekintsen azokra, akik minden szorosabb körülírás nélkül az e g y s é g e s művelődést hangoztatják, mert az náluk mindig a konzervatív és idegen irányt jelentette.

Erről különben a következő cikkben.

Kohányi Gyula.

Gróf Apponyi Albert Ipolyságon.

A nemzeti párt egyik tagja, gróf Z i c h y Jenő — mint tegnapi táviratunkban már je-leztük — Ipolyságon bontotta ki a párt zászlóját s programbeszédének kiváló érdekességét adott az, hogy kíséretében gróf A p p o n y i Albert, a nemzeti párt vezére is lerándult és érdekesen nyilatkozott a fuzióról

kijelentvén a meghatározottabban azt, hogy a mai politikai helyzet és a mai kormány működése a legkevésbé alkalmas a fuzióra s ennek a gondolatát is meglehetősen ridegen visszautasítja. Érdekes volt beszédének ama része, a melyben azokat az állítólagos ellentéteket csáfolta meg, a mik közte és Horánszky között fennforognának. Az egyházpolitikáról már ismeretes álláspontját ismételte.

Beszédét bő kivonatban a következőkben közöljük:

Emlékeztet arra, hogy 10—15 évvel ezelőtt megjelent e választókerületben több berátjával, mikor itt a legbotrányosabb önkényuralom és zsarnokság uralkodott, mert a magyar alkotmányos szabadság zászlaját lobogtatták. Nincs joga előre vádolni a megye mostani kormányzóját, hogy annak a korábbi korszaknak hagyományait akarnak megújítani, de azt tudja hogy akkortájt volt az országban egy megye, melynek közállapota a szabadság tekintetében még a honti állapotokon is túl telt, és ez Szolnok-Dobokamegye volt. Ennek a megyének akkori főispánja ma Magyarország főispánjává avanszírozott s a nyitrai, stomfai és giráltyi választások megmuatták, hogy a szolnok-dobokai rendszer ma Magyarország választási rendszerévé emelkedett. (Igaz! úgy van!) Az ellenzéknek most megizenték a harcot, az előzmények után mindenki tudhatja, hogy ez mit jelent.

Bejelentése ez az államhatalom küzdelmének a haza polgárainak szabad véleménynyilvánítása ellen. Az ellenzék fel fogja venni ezt a harcot. Tudja, hogy e küzdelem nehéz lesz. De éppen ezért felhívja elvbarátait, hogy ne vesztegessék idejüket és ne foglaltassák figyelmüket azzal, hogy holni fuzióra és megalkuvásra gondoljanak, hanem egyetlen gondolatuk legyen az, hogy a harcban megállnassak helyüket (élénk helyeslés és éljenzés), a mivel a gyengébb lelküket a fuzió neve alatt kecsegtetik, az a mai hatalmasok értelmezése szerint nem egyéb, mint a fegyverletétel és a megadás. Az, a ki kegyelmet akar kérni, az menjen oda, de szőlőt ezen disztelen menetnek élén nem fogják látni soha. (Hosszantartó zajos tetszés és viharos éljenzés.)

Vannak sokan az országban, a kik azt mondják, hogy ne törődjünk a nagy politikával, a nemzeti követelményekkel, hanem csak az anyagi érdekekkel. Ez a politika azonban nem helyes, mert nem lehet egy nemzet anyagi érdekeit megóvni akkor, ha egyszersmind nemzeti önállóságunk és az állami örendelkezés jogának feltételeit nem léteztük. (Élénk helyeslés és éljenzés.)

Most egy rossz gazdasági kiegyezés fenyegeti az országot. Az 1867-ik közjogi alap biztosítja az országot, hogy közgazdaságát önállóan rendezheti. De mivé törpül ez a jog a mostani hatalmi rendszer kezében! Ugyanaz a szellem, mely lehetlenné teszi a nemzeti követelmények érvényesítését közjogi terepen, ugyanaz a szellem teszi lehetlenné azt, hogy Magyarország szükség esetén a gazdasági önállóság terére lépjen. Addig, míg ezt a szellemet az ország választói meg nem törlik, hiru ábránd arra gondolni, hogy az országnak anyagi és erkölcsi érdekeit ki lehessen elégíteni. (Igaz! Ugy van!) Ez lévén meggyőződése, csak elvei fentartása mellett vállalkozna a hatalomra, mert különben ha azokat feladná, egész eddigi szereplése nem lett volna egyéb nagyravágásnál, passziónál. Azért mondja az egész országban levő elvbarátainak, hogy ebben a fontos pillanatban semmi mellékgondolatot ne tápláljanak, mert valamint a hadsereg elő-
rsének nem szabad fegyverét arra használnia hogy nyulakra, foglyokra vadászson, ugy nekünk sem szabad egyéni előnyeinkre; hanem nemzeti érdekekre tekintünk. (Zajos helyeslés.)

Ne pazaroljuk tehát időnket, figyelmünket megalkuvásra, fuzióra és ne figyeljünk a politikai asztrológusok jóslataira, a kik a politikai égboltozatra néznek és az ott feltűnt csillagok járásába akarják saját hóbortjaikat bele magyarázni. (Zajos derűtség.) Ezek teszik azt, hogy a nemzeti párt egyik vezére

mit mondott itt, másik vezére milyen kifejezéseket használt amott és ha az egyik csak az utolsó ülészakról beszél, mint legutóbb Horánszky, ki nem terjeszkedve a nemzeti követelésekre, bár beszédében ez is benne volt, rögtön kisütik, hogy a mit nem említett, arról lemond a nemzeti párt egyrésze. (Ugyvan! Ugy van!) Ha ő beszélt revízióról és azt egyéni nézete szerint célra vezetőknek nem tartja akkor rögtön kutatják, miért nem beszélt erről gróf Apponyi Albert? Ebből rögtön antagonizmust magyaráznak ki: a valóság pedig az, hogy a párt a lelkiismeretet oly közönségesen érdeklő kérdésekben, mint az egyházpolitika, párthatározatot nem hozott és nem fog hozni. (Zajos helyeslés és hosszan tartó éljenzés.)

Azzal a váddal szemben, hogy nem nyilatkozott a revízió kérdésében, szóló hivatkozik arra, hogy mindjárt az egyházpolitikai törvények meghozatala után, jászberényi választói előtt, — a kik pedig nagy részükben ezeknek a törvényeknek ellenzői, ugyanolyan értelemben nyilatkozott, mint Horánszky, hogy indokolni nem tartja helyesnek e kérdéseknek folyton napirenden tartását, nem látja tehát szükségét, hogy ezt folyton ismétlje. Egy új királyságban történt, hogy valahányszor egy idegen az ország fővárosába vetődött, rögtön közrefogta néhány fiatal ember és azt mondta neki, hogy egy forintért megláthatja a királyt s ha megkapják a forintot, elkezdtek a királyi palota előtt éljenzni, mire a király kijött az erkélyre és hajlongott. (Dürültség.)

Szólok semmi más uralomnak nem rendeli magát alá, mint saját meggyőződése és lelkiismerete uralmának. (Zajos tetszés és éljenzés.) de azt nem teszi, hogy valahányszor néhányan össze verődnek és azt kiáltják: Éljen a király! kimenjen az erkélyre és hajlongjon a kíváncsi közönség előtt (Élénk tetszés), különösen pedig ne kívánják tőle azt, hogy hadat izenjen azon barátainak, kik az egyházpolitikai törvények tekintetében más utat akarnak követni, de a kik minden nemzeti érdek kivánsága körül vele együtt harcoltak. A kik ezt kívánják tőle, azok szólót ostobábbnak tartják, mint a milyen. (Zajos derültség és tetszés.) Szólónak egész más véleménye van arról, hogy miképen kell a magyar politikuskok felett kedvező vagy kedvezőtlen ítéletet mondani. A magyar politikuskok között az osztályozás alapja nem lehet az, hogy valaki szabadelvű-e vagy sem, helyesebben szólva, hogy szabadelvű-e vagy kevésbé szabadelvű, vagy még helyesebben szólva, hogy ép ily módon szabadelvű-e, vagy más módon. Hanem az elválasztó momentum az: nemzeti e vagy sem, vagy sem, hogy a magyar nemzet jogait, érdekeit és önérdékét szolgálja a hatalom minden csábításával szemben, vagy a magyar nemzet jogait, érdekeit és önérdékét áldozatul akarja-e hozni a hatalom érdekeinek.

Ez az, a mi 300 év óta a magyar politikuskok fölött a történelem ítéletének alapját képezte és majd ha a magyar nemzet ismét józan észszel fog itélni, akkor ismét helyreáll az a nagy választóvonal és akkor nem lesz lehető a szabadelvűség leple alatt nemzetellenes dugarukat beempészni a magyar politikai élrebe. (Zajos helyeslés és tetszés.)

Azt kérdezik szólótól, hogy számíthat-e rá a magyar szabadelvűség. Igenis, a szabadelvűség számíthat rá, de csak az egész szabadelvűség, az, a mely az összes szabadsági jogok tiszteletében áll. — Szóló sohasem fogja szabadelvűnek elismerni azt a rendszert, mely a kötelező polgári házassággal véli a szabadelvűséget kielégítettnek és a mely esendőrsuronyok közt kergeti táborába a választókat. Csak az egész szabadelvűség számíthat szóóra és az, a mely a 48 előtti napokban hős korát élte, a mikor felszabadultak a röghöz kötött jobbágyok, mikor létesült a jogegyenlőség és felállított a felmás magyar miniszterium.

Ez a magyar szabadelvűség. Mindig együtt jár a nemzet igazainak magasan lobogtatásával és nem tűrte volna el, hogy a magyar állam egy részében elégessék a magyar lobogót

hogy a magyar király szájából, ezért elégtel hallatszott volna, ez a magyar szabadelvűség nem tűrte volna el, hogy évszázadokig végrehajthatlanok maradjanak azok a törvények, a melyek a magyar hadseregben magyar tisztek alkalmazását és azoknak magyar oktatását rendelik. Ez a szabadelvűség a nagy emberiségi eszméket mindig összekötötte a magyar nemzeti egyéniség, közjog és önérdet erős hangoztatásával. Ennek elszakadt fonálát akarja szóló felvenni, nem pedig azonszabadelvűséget, amely egyházpolitikai radikalizmusát nemzeti követelmények feláldozása árán érvényesíti. E magyar szabadelvűség mellett fog állni akkor is, ha egyedül marad vele, a szabadelvűség eltorzításának marca ellen pedig mindvégig küzdeni fog. (Zajos helyeslés és éljenzés.) — Végül figyelmeztet arra, hogy a mit akarunk, azt keresztül vinni magunk nem vagyunk képesek, ha a választók, a nemzet, nem támogatnak bennünket.

Pedig a szegényteljes állapotoknak oka miben rejlik? Nem akar hizelegni soha senkinek, nem hizeleg soha a hatalmasoknak, s ezért a nemzetnek, mint a leghatalmasabbnak is szemébe mondja, hogy magunk vagyunk az okai. — Ha a nemzetbe nem volna olyan nagy urak, a kik kintünetésért, papok, a kik valamely javadalomért, városok, a melyek egy pénzügyigazgatóságért, vagy iskoláért és választók, a kik egynehány forintért elnémitják lelkiismeretüket, akkor nem volna az állapotok ilyenek. — Mi nem tehetünk egyebet, minthogy a javulásnak útját megmutatjuk, a mely rögs és meredek. Lobogtassuk magasan azt a zászlót, a melyen nemzeti becsület van felírva, hogy megérdemeljük a mások becsületét: A szabad ág olyan, mint az erős bor: férfúnak való, a gyermekeknek magárt. Kívánja, hogy a nemzet minél mélyebben ürithessen e forrásból és teremtsen meg a szebb jövőt, mely saját kezébe van letéve. (Hosszas éljenzés és taps.)

Közegészségügyi és orvosügyi kongresszus.

— szept. 14.

A kultúra és emberzeretet ünnepeinek sorozatába a közegészségügyi és orvosügyi kongresszus is illeszkedett be. Az ország minden részéből felsereglettek a kiállítási ünnepek csarnokába az orvosok és közigazgatás képviselői, hogy együtt munkálkodjanak az emberiség javára.

A nagy nap legjelentékenyebb feladatát az egészségügyi közigazgatás szervezésének megvitatása képezte.

A kongresszus eme munkásságáról a következőkben számol be a sajtó:

Az elnöki emelvényen helyet foglaltak dr. Korányi Frigyes egyetemi tanár főrendiházi tag, a kongresszus elnöke, dr. Chyzer Kornél min. tanácsos, dr. Kéty Károly tanár, dr. Klamarik János min. tanácsos és dr. Frank Ödön kir. közegészségügyi felügyelő, dr. Imrédy Béla közházi főorvos, mint a kongresszus titkárai, dr. Rigler Gusztáv és dr. Martin Sándor jelezők s még számos szaktekintély és előkelő.

A kongresszust dr. Korányi Frigyes elnök körülbelől a következőkkel nyitotta meg:

Tisztelt kongresszus! Hazafiu örömmel üdvözlöm a milleniumi közegészségügyi és orvosügyi kongresszust, a melynek elnöki székét a szervezőbizottság megtisztelő bizalmából elfoglalni szerencsés vagyok. Köszönetet mondok az egybegyűjt tagoknak, a kik az orvosi szak képviselői, mindazoknak, a kik az orvosi terület körén kívül állva, az ország közegészségügye iránti lelkesedés által lettek buzdítva arra, hogy tárgyalásainkban részt vegyenek, köszönetet mondok az ország közegészségügyének nevében, valamint a kongresszus részéről Perczel Dezső és Wlassics Gyula miniszter uraknak, a kik szívesek voltak a tiszteleti enökséget elfogadni, a kik képviselőik megtisztelő ideküldése által nem csak a kongresszus díszét növelik, hanem

érdekeltségüknek ezen tanusítása által biztosítékot nyújtanak az iránt, hogy a mai a kongresszuson történik, éppen úgy fog az ország kormányának figyelmében részesülni, — mint az ország minden gondolkozó polgárának figyelmében. A kongresszus összehívásával az ország orvosi közvéleményének egy kívánsága ment teljesebbé.

11 évvel ezelőtt, az 1885-iki országos kiállítás alkalmával tartottunk egy orvosi és közegészségügyi kongresszust melynek keretében hazánk közegészségi orvosügyei, kiváló szakreferensek által lettek kifejtve és a nagyszámú tagok által megtartott kongresszus tárgyalásai kiterjeszkedtek a közegészségügy nagy kérdéseire, nagy horderejű javaslatok egész sorát megállapítva, a melyeknek egy része ma mint létesült intézmények állanak már előttünk.

A hatalmas brit birodalom egyik legsebenialisabb államférfia mondotta egy parlamenti beszédében, hogy ha valamely nemzetnek hatalmi állásra való képességét akarjuk megismerni, akkor vegyük tekintetbe a közegészségügyi állapotát, mert, a mely népek közegészségügye rendezetlen és népességeinek száma pang vagy süllyed, — annak sorsa az alárendelés.

Beszédjének végén a következőket mondja Korányi tanár: A kongresszus orvosügyi szakosztályának napirendjére kitűzött kérdések helyes megoldása nemcsak az orvosok érdeke által követeltetik, hanem az ország közegészségével is szorosan összefügg. Soha, mióta az emberi nem történelme ismeretes, nem volt olyan szükség képesített ügybuzgó orvosokra, mint a mostani korszakban. A közlegedés óriási növekedésével párhuzamosan növekedik a ragályok és járványok terjedésének vönyvűsége, az egyes emberek munkálkodási erőfeszítése egyre növeli a szellemi és testi kimerülést és veszélyeit, a tanulás igényeinek emelkedése már a gyermekek egészséges kifejlődését fenyegeti, a hadsereg hallatlan számaránya, a fe fegyverkezés módja borzalmasnak sejteti egy esetleges háboru romboló hatását; ezek mind olyan momentumok a melyek az orvosok képzettsége és kellő száma mellett még az orvosi közszolgálat helyes szervezésének szükségét is előtérbe állítják és azért csak logikai követelményeknek telet eleget a kongresszus szervező bizottsága, a midőn a tárgyalandó kérdések közé felvette az egészségügyi közszolgálat kérdését.

Mindezen kérdések meghaladták a theoretikai mérlegek nyugodalmas stádiumát. A szakosztályok tárgyalásai hathatósan hozzájárulandak a feni kérdések üdvös megoldásához. A kongresszus tagjai — így végzi megnyitóját az elnök — meg fogják találni a vonalat, a melyen a közérdek és az orvosi testület érdekei harmonikusán össze folynak azon mindnyájunk előtt szent czélban, hogy magyar hazánk jóléte, nagysága és hatalmai gyarapíttassék.

Ezután nagy lelkesedéssel fogadták el az elnök előterjesztésére, hogy ő felségéhez hódoló táviratot intézzen a kongresszus. A távirat szövege a következő:

A Magyarország milleniumi közegészség és orvosügyi kongresszusára az ország minden részéből összesereglett orvosok, a közegészségügy művelői, számos hatóságnak, tudományos és humanitárius testületeknek megbízottai megragadják az alkalmat, hogy császári és apostoli királyi feléged legkegyelmesebb színe elé járuljanak és legmélyebb alattvalói tisztelettel kifejezzék felséged iránti törhetlen hűségüket és kiapadhatlan halájjukat.

Ezt követték az üdvözlő beszédek.

Dr. Chyzer Kornél min. tanácsos a kongresszus tiszteletbeli elnökét Perczel Dezső belügyminiszternek akadályozása miatt annak, mint a kongresszus tiszteletbeli elnökének nevében üdvözlő és biztosítja a kongresszust, hogy a kongresszus tárgyalásai igen becses anyagot fognak neki szolgáltatni a közegészségi törvény sok oldaláról óhajtott s a gyakorlatban valóban szükségesnek bizonyult módosításának tervezeténél.

A közoktatási miniszter nevében dr.

s a halálozási számarány jelentékeny leszállítását elérhetőnek tartja.

Dr. Rácz Gedeon kir. közegészségügyi felügyelő tartotta meg ezután nagyjelentőségű előadását, a melynek végén a következő tételket állítja föl:

a) Általában véve:

Érvényben levő közegészségügyi törvényünk koncepciójában és alapszerkezetében nem rossz, de mindenesetre elég jó arra, hogy jövőendő alakulás alapjait elfogadtassék.

2. Bármily szervezetet nyerjen jövőre közegészségügyi közigazgatásunk, hogy eredményel működhessék, a nagy közönség, az önkormányzati autonóm testültek és a hatóságok részéről az eddiginél több érdeklődés és fontosághoz mért méltatás szükséges.

3. Közegészségügyi állapotok javulásával alapfeltételei a népesség jólétnek és értelmi fokának fejlesztése.

4. Aközegészségügyi intézkedések és az egészségügyi szolgálat cselekvései lehetőleg nagyobb összegek lennének az államkormányzat részéről is fordítandók.

b) A közegészségügyi kormányzat jövő szervezete tekintetében.

5. A közegészségügyi intézkedések köréből a községi és törvényhatósági önkormányzat ügykörében hagyandó mind az, a mi csak magasabb állami és nemzeti czélok kockázatása nélkül meghagyható, de az állam fölügyeleti joga ezen a téren is eddiginél behatóbban, szigorúbban és szakadatlanul alkalmazandó.

6. A közegészségügyi szolgálat a közigazgatás egyéb ágaival együttesen államosítandó s államilag alkalmazott közegekre bízandó.

7. A községi és körorvosok helyébe államilag alkalmazott gyógyító orvosok teendők, kiknek helyes felosztásáról s megfelelő javadalmazásáról czélszerű rendelkezések által kellene gondoskodni.

8. A járásorvosi intézmény, mint jelenlegi állapotában nélkülözhetetlen, jövőre mellőzendő lenne. Helyette a közegészségügyi intézkedések és az egészségügyi szolgálat ellenőrzésével és felügyeletével megbízandó orvostisztviselők, törvényhatósági egészségügyi felügyelők alkalmazása kívánatos.

9. Tiszti főorvosok hivatalköre megfelelő szabályozást kíván.

A tárgyalások délután fél kettőkor értek véget, majd háromkor újból megkezdődtek s ugyancsak az egészségügyi közig. maradt napirenden, melyhez Ruffy Pál, Bars megye alispánja szólalt elő sorban, mint előadó. Dr. Schützenberger Endre dunaföldvári községi orvos volt a mai nap utolsó előadója, törvény által szentesítendő reformokat kíván és az egyöntetű és rendszeres közigazgatás érdekében 13 pontban foglalja össze javaslatait.

Ezek után megkezdődött az előadások körüli vitaközlés.

1. Az 1876. évi egészségügyi törvényünk az életbelepte óta lefolyt 20 évi tapasztalat szerint, nem bizonyult egyébnek, mint a polgárok egészsége feletti állami gondoskodás elvi elismerésének és rendelkezési a gyakorlati alkalmazásban nem érvényesülhettek.

Köznevelés műveltségének alacsony foka mellett, egészségügyi törvényünk ezen hiányai és hibái képezik közegészségügyünk elmaradottságának legfőbb okait.

Közegészségügyünk javítása állami érdekből sürgős szükségét képez, mely fontos czél minthogy az egészségügyi közigazgatás egész teljességében állami feladatot képez — egészségügyi közigazgatásunknak az államosítás elvére alapított újjászervezése utján volna elérhető.

E feladatból kifolyólag: A közegészségügyi egyes alapkövetelményei külön törvényekbe volnának foglalandók, a melyeknek revíziója az időközönként beálló szükséghez képest könnyebben volna keresztülvihető.

Ezen különálló törvényekben a közegészségügyi általános és főkövetelmények határozottan és részletesen megállapítandók; a törvények általános kereteibe esetleg fel nem vehető részletes szabványok megállapítása pe-

dig ne az érdekelt községek és törvényhatóságok, hanem a központi kormányzat által, rendeletek és szabályrendeletek utján történjenék.

II. Az egészségügyi közigazgatás tulajdonképpeni feladata: 1. a betegek rendes és okszerű gyógykezelése lehetőségéről való gondoskodásból és 2. az emberek egészségének fentartása és megvédésére szolgáló közegészségügyi követelmények kielégítéséből állván: ad. 1. A közegészségügyi és körorvosi intézmény államosítandó volna. Az összes közegészségügyi követelmények végrehajtásának és kielégítésének ellenőrzésére és elbírálására fentartandó volna az általános közigazgatási rendszerünkben fennálló fokozatos eljárás.

Az eljáró hatóságok mellé szakközegül rendelt járási, városi és tiszti főorvosoknak, mint kinevezendő állami tisztviselőknél a törvényhatóságokhoz való viszonya részletes szolgálati pragmatikával szabályozandó volna és a közegészségügyi ügyeknek szakszerű elintézése, valamint az orvos-szakközegeknek az elintézésre mérvadó befolyás volna biztosítandó.

A közegészségügyi központi szolgálat jelenlegi szervezeten fentartandó volna. Az itt megüresedő állások legalább részben a közegészségügyi szolgálatot a gyakorlatból is ismerő szakemberekkel volnának betöltendők.

Dr. Molnár Antal leány-szt.-miklósi uradalmi orvos tartotta meg a második előadást ugyanezen tárgyban. A gyógyítási ügy szervezésének előfeltételét az összes községi és körorvosi állásoknak betöltése s a fizetéseknek méltányosabbá tétele képezi előadó szerint. Magának az ügynek helyes szervezését még részben abban veli találni, ha a lakoságnak legszegényebb osztálya, melynek csupán a napszám-keseseiből élő munkások nagy tömege s a segéd nélkül dolgozó ház nélküli kisiparosok, ingyenes gyógyításban részesítenének a községi és körorvosok által. A szervezés ezen módja jobb egészségügyi állapotot biztosítana a községekben, míg az orvosi fizetéseknek és látogatási díjaknak elutasíthatatlanul szükséges javítása kérészetbe tenné az orvosi állásokat, megszüntetné a pályázatok meddőségét s így egyenlőbbé tenné az orvosok eloszlását az országban.

A gyógyítás ügy külön szabályozását járványok alkalmával főfontosságúnak tekinti a nagy halálozás aláhíszállítása czéljából.

Újabb rendezésre szorult a körök beosztása is a nagy kiterjesztésűek kettéosztásával s a körorvosok gyakoribb látogatásával.

A községi és körorvosoknak a gyógyítási ügyön kívül feladatukká kellene tenni a normális viszonyok között is nagy gyermekhalálozás, valamint az állítólagos veleszületett gyengeség- és görcsökben történő óriási mórvi halálozás okainak kiderítését is.

Halálozási számarányunk állandóan magas, minthogy népünk kevésbé gyógyíttatja betegeit, ha hivat is orvost, az esetek felérésében megelégszik egy orvosi rendeléssel, minek oka leginkább szegénységében rejlik. Miltiókra megy azoknak a száma, kiknek vagyoni helyzetével a mi gyógyszer-árszabályunk oly kirívó ellentétben áll, hogy e miatt képtelenek betegek rendszeres gyógyítására. Ezen abnormis viszonyon csak úgy segíthetünk, ha ezek vagyoni helyzetéhez mert gyógyszerárkról gondoskodunk. Ennek egyetlen eszköze a kis forgalmu gyógyszerárkról állami kezelésbe való vételében találja, mivelhogy ezek üzletkörében lakik túlyomó többségben a vagyontalan néposztály.

Az állam a gyógyszerreken nem nyereszkednek, úgy adná, hogy a forgalom fedezze a kezelési költséget, a kezelő személyt ő fizetné.

Ingyenes gyógyítása a vagyontalan néposztálynak a községi és körorvosok által, s államosítása a kisforgalmu gyógyszerárkról képezik azon módot, mely által az ország közegészségügyi állapotának gyökeres megjavítását Klamarik min. tan. üdvözli a kongresszust. Budapest székes fővárosa nevében és képviselőkben pedig lelkes szavakkal Gerlóczy Károly alpolgármester mondta el üdvözlő szavait.

Fölolvasásra került ezután Wlassics miniszternek a kongresszus elnökéhez intézett levele. A levél így hangzik:

Méltóságos uram! Nagyon sajnálom, hogy egy elhárítatlan akadály miatt a közegészségügyi és orvosügyi kongresszus holnapi megnyitását jelen nem lehetek. Sajnálatom annál nagyobb, mert nem volt kongresszus, a tanügyi kivéve; a mely az egész ország oly általános érdeklődésére méltó volna, mint a közegészségügyi. A testi épség ápolása a nemzeti erő fentartásának éppen olyan elsőrendű követelménye, mint a szellemi nevelés. A nemzet tanítói elláthatják az ifjúságot szellemi kincsekkel, adhatnak lelkének fenkölt irányt, nevelhetnek benne hatalmas lelkesedést, de hogy majdan az az ifju nemzedék, az egész nemzet a maga kulturájának kincseit, egész nemzeti egyéniségét érvényesíthesse, sőt létét ha kell, erős karral megvédeni is tudja ennek a közegészségügyi tudos mesterei viselik gondját. Ezért kell nemcsak a társadalomnak és kormányának mindent elkövetnie, hogy őket nagy vállalkozásukban illő módon segítsék. A legmélegebb érdeklődésre, a legnagyobb áldozatra kell készen lennünk akkor, a mikor arról van szó, hogy a közegészségügyi szolgálatára hasznos tudományok a közoktatás kíséretében méltó helyük az embri haladás minden vívmányával felszerelt gazdag iskoláik legyenek. — Végül bejelenti, hogy a kongresszus valamely más ülésén részt fog venni.

Ezenkívül a kolozsvári tudomány-egyetem orvosi kara tanári testülete üdvözölte a kongresszust és képviselőkkül dr. Szabó Dénes és dr. Udránszky László tanárokat küldötte ki.

Az üdvözlések után dr. Frank Ödön a szervezőbizottság titkára számolt be a kongresszus rendezésének mozzanatairól. Ezt követte a tiszteletbeli osztály elnökök megválasztása a közegészségügyi és orvosügyi szakosztályokba.

A kongresszus szervező bizottságának napirendjét fogadták el azután, mire a megnyitó ülés véget ért.

A közegészségügyi és orvosügyi szakosztály együttes ülésének tárgyalásait dr. Chyzer Kornél min. tanácsos és dr. Kéty Károly egyetemi tanár vezették.

Az egészségügyi közigazgatás szervezése tárgyában az első előadó dr. Breuer Armin, Temesvármegye t. főorvos volt.

Ujdonságok.

* **A debreczeni év. ref. főiskola** gymnáziumában és tanítóképző intézetében az 1896/7. iskolai év ünnepeles megnyitása a főiskola oratóriumában tartandó Istenisztelettel szeptember 18-dikán délelőtt 9 órakor történik s erre Debreczen város közönségét tisztelettel meghívja. Debreczen, 1896. szept. 15. A főgymnázium és tanítóképző intézet igazgatósa.

* **Az év. ref. főgymnázium népessége.** Városunk főgymnáziumában a beiratások lázasan folynak. A tanulók oly nagy sokasága jelentkezett, hogy az első osztályba 149. tanulót vett fel az igazgatóság. Ezen maximális számon felül még 25 ev. ref. vallásu tanuló maradt ki az első osztályból amennyiben ezeket már nem lehetett felvenni. A II. III. IV-ik osztályban is sokan vannak, az V-ikből azonban — hol 72 tanuló van ismét visszakellett utasítani 20 tanuló, a menyinyiben már így is többet vettek fel a törvényes számnál. A felső osztályok is telve vannak úgy, hogy az év. ref. főgymnázium tanulóinak létszáma megközelíti a 700-at.

*** Hajdumegye legtöbb adófizetői.** A megyebeli adóhivatalok beküldték az alispáni hivatalhoz a hajdumegyei legtöbb adót fizetők névsorát: A legtöbb adófizetők közt vannak Samsa Andor 19,019 frt 34 krral, Semsey László 8672 frtot, gróf Zichy Géza 7040 frt. 82 krral, Báró Vay Béla 2812 frt 15 krral, báró Vay Sándor 2317 forint 67 krajczárral, Harstein Péter 2789 forint 99 krajczárral, Csávolszky Lajos 2436 forint 30 krajczárral, Berger Vilmos 1156 frt 80 krral, Fürst Ödön 1203 frt 55 krral, Lichtschein Sámuel 1087 frt 60 krral, Lichtschein Dezső 1316 frt 41 krral, Nagy Imre 1091 frt 10 krral, Szathmáry Király Pál 1628 frt 90 krral, Klein Aladár 920 frt 79 krral, Stark Istvánné 975 frt 76 krral, K. Oláh Miklós 759 frt 55 krral, Gróf Dégenfeld Gusztáv 934 frt 82 krral, Lukács Dezső 855 frt 82 krral, Reichmann Herman 887 frt 55 krral, Gróf Dégenfeld Imre 807 frt 88 krral, Kallay László 751 frt 19 krral, Ludmann Lajos 874 frttal, Oláh Jakab 860 frt 42 krral, Molnár Endre 753 frt 25 krral, gr. Dégenfeld Pál 758 frt 87 krral, B. Nagy Endre 788 frt 26 krral, Steinfeld Mihály 691 frt 61 krral, Stern P. 676 frt 10 krral, Mandel Sámuel 663 frttal, Karap Mór 624 frt 35 krral, Barák János 601 frt 23 krral, Kellner Dávid 575 frt 36 krral, Lengyel Imre ügyvéd 569 frt 70 krral, Somossy Béla 521 frt 36 krral, Ránky Béla 577 frt 85 krral, U. Szabó Mihály 537 frt 3 krral, Szalkai András 515 frt 80 krral, Rosinger Lajos 537 frt 42 krral, C. ohány László 553 frt 12 krral, Tormay Béla 619 frt 36 krral, Csapó István 509 frt 17 krral stb. A legtöbb adót fizetők névsora közszemlére lesz kiteve e hó 21-ig a megyei kiadóhivatalban, hol az esetleges felszólamlások megtehetők. A megyei igazoló választmány e hó 21-én bírálja felül e felszólamlásokat és megállapítja a végleges névsort.

*** Egy Petőfi-fordító öngyilkossága.** Farkas Miksa, Petőfinék, és a magyar népdalnak egyik hívatott fordítója, a ki egy jókora kötetre való magyar költeményt ültetett át igen szépen németre, tegnap délután Temesvárott a Scudier-parkban főlépte magát. Hajótörött ember volt: legutóbb mint házitartó tengette életét. Nem találtak nála egy krajcárt sem, csak egy levelet, a melyben Barát Ármint, a Temesvári Zeitung szerkesztőjét kéri föl irodalmi hagyatékának rendezésére.

*** A debreczen-nagyvárad villamos vasut.** Nemrég megemlékeztünk arról hogy a belügyminiszter előmunkálati engedélyt adott kisbárai Kiss Ferenc fővárosi ügyvédnek egy a Debreczen belterületéről Nagyvárad város belterületére vezetendő villamos vasutra. Az engedélyes jelenleg Nagyváradon időzik személyesen kéri föl a tanács tagjait, hogy a vállalatot támogassák. Az előmunkálatok már Hosszupályinál folynak. A villamos vasut vágányai az országutak mellett lesznek lerakva, s kisebb községekben állomások lesznek. A vasut a nagyvárad főállomáshoz lesz csatolva, onnan pedig szárnyvonal fog bevezetni a kispiacra. Az itteni állomásról minden órában indul vonat Debreczenbe. A telep a kispiacson lesz, mely később a városi villamos vasutat fogja ellátni árammal.

*** Tokió 100.000 forint.** Tokiót Bécsben nagy érdeklődés mellett elárverezték. Vevő a legtöbbet ígérő Péchy volt, ki a lovat 100,000 frtért vette meg.

*** Fényes uri nász.** Fényes uri esküvő volt ma délelőtt 10 órakor Debreczenben Villám János a debreczeni cs. és kir. 15-ik huszárezred dalás főhadnagya, Villám Arnold nyug. m. kir. honvédezedes és neje Ferdinándy Bertha fia ma kötött házasságot néhai lozsárdi báró Györfy Károly özvegyének, mihálydi báró Splényi Emmának bájos és műveltelelkű leányával, Katinka bárókisasszonnyal. A polgári házasságkötése a városháza nagytermében volt Budaházy Endre m. kir. állami anyakönyvvezető előtt, ahonnan az új házaspár délelőtt 10 ó. a déli növényekkel díszített és egészen betelt ev. ref. nagytemplomba ment, hogy egyháziilag is megaldassa frigyét. Násznagy volt Klobusinczky Béla, nászasszony Horváth Splényi Bertha báróné. Tanúk a menyasszony részéről: Derék Gyula és Horváth Gyula, a vőlegény részéről: Szathmári Király Bertalan és Bassler Rudolf honvéd kapitány voltak. — Vőfelvők voltak báró Györfy Samu báró. Petrichевич Horváth Hortenseval. Nyoszolyi leányok voltak: Br. Petrichевич Horváth Abe'nie és nővére Hortense. A nászkeretben özv. báró Györfy Károlyné örömanján és Villám Arnold nyug. honvédezedes, — örömapán kívül részt vesznek: özv. gróf Kornis Zsigmondné Derék Györfy Róza báróné, Ollerstedt-Sarolta báróné, báró Peterich-Horváth Kálmán, Horváth Tamás, — Miskolczy Lajos és még számosan. Az urak egyenruhában és diszmagyarban voltak s a fiatal hites pár esküvő után nász-utra indult.

*** A Kossuth utcza vasut megnyitása.** A debreczeni helyvasut Kossuth-utcza vonalának műtanrendőri bejáratát a kereskedelmi miniszter f. hó 18-ára tüzte ki s a kereskedelmi miniszterium részéről dr. Képesy Árpád miniszteri titkár lesz jelen s vezeti a bejárást. A város részéről Ábrahám László főügyész és Stahl Géza h. főmérnök, a közigazgatási bizottság részéről pedig Nemes Kálmán és Szebold Károly kir. mérnök vannak kiküldve.

*** A Vaskapu megnyitása.** A Vaskapu ünnepélyes megnyitására a főrendiház részéről a következők vesznek részt: Gróf Apponyi Sándor gróf Apponyi Géza báró Bánffy Albert báró Bornemissa Károly báró Bohus Zsigmond gróf Bissingen N. Ernő Burgehárd Konrad Császka György érsek gróf Csekonics Endre gróf Dessewffy Aurél Dessewffy Sándor püspök Gall József Ghyezy Béla báró Harkányi Frigyes báró Harkányi Károly gróf Jankovich Aladár, gróf Jankovics László, gróf Karácsonyi Jenő gróf Keglevics Gábor, Laszkáry Gyula, Latinovics János, báró Liptóházy Frigyes, gróf Mailáth József, gróf Mailáth László, gr. Mailáth István, Mikó Balint, Mixtes Kálmán, gr. Nyáry Kálmán, Popea Miklós püspök, gróf Pallavicini Ede, b. Podmaniczky, Radó Kálmán, b. Rauch Géza, b. Révay Gyula, Szász Domokos püspök, gr. Somsics A., gróf Sztáray N. János, Sarkány Sámuel püspök, gróf Széchenyi Gyula, gróf Széchenyi Bertalan, ifjabb gróf Széchenyi Imre, gróf Széchenyi Géza, báró Thoroczkay Viktor, báró Vécsey József, gróf Wenckheim Ferenc, Vértessy Sándor, id. gróf Zichy Nándor.

*** Szabad házasodni.** Némely katonának bizonyára örömet szerez a belügyminiszternek legutóbb kiadott és az anyakönyvvezetőkhez intézett rendelete E szerint a sorhadi kötelezettségének három utolsó hónapjaiban álló egyén kivételes nősülési engedély nélkül köthet házasságot.

*** A koldus boszúja.** Vavrisó lipómegeyi községben a falu egyik házat egy koldus boszúból felgyújtotta. A tűz a szeles időben annyira elharapózott, hogy 37 házat s a falu templomát is elhamvasztotta.

*** Az interparlamentáris konferencia.** Az az előkelő társaság, mely szeptember 22-én egész Európából a székes fővárosba gyűlik az interparlamentáris konferenciára, üléseit a

főrendiház ülés termében fogja megtartani, a mit külsőleg azzal fognak jelezni, hogy a muzeum lépcsőzetén felhúzzák az értekezleten résztvevő valamennyi állam lobogóját. A minap John L. u n e l, a norvég nemzetgyűlés elnöke bizalmas levelet irt a magyar csoport titkáranak, a melyben azt mondja, hogy ha lesz rá alkalom, leánya fel fog lépni valamelyik estén, melyet a kongresszus tiszteletére adnak. A kisasszony, a ki most Milanóban tanulja az ének művészetet s mellesleg egyike Norvégia leggazdagabb e'adó leányainak, a magyarokhoz való rokonérzésének régi norvég népdal bemutatásával akar kifejezést adni. Valószínűleg a miniszterelnök estéjén fog énekelni.

*** Kórházak faluk számára.** A kiállítás látogatói előtt bizonyára ismeretes az a mintakórház melyet a kiállítás falujában lehet látni. A belügyminiszter most körréndeletben mely tegnap érkezett meg Hajdu megye alispánjához, felszólítja a falvakat, hogy ha mileniumi alkotásokat terveznek, vegyék figyelembe e kórházat mely berendezésénél célszerűségénél fogva igen alkalmas. Az ilyen kórházak felállítására csak 7092 frt 63 krajczárba kerül, s így nagyobbakat is építhetnek ilyen.

*** Nansen.** A nagy északi utazó nevével van tele mostanában az egész világ. — Szerencsés visszatérést ünnepelnek és Krisztiniában egymást érik tiszteletére rendezett ünnepek. Nem rég is lakoma volt ott ő tiszteletére és ekkor Brogger tanár kijelentette, hogy önkéntes adakozásból eddig 21,000 koronára rugó Nansen-alapgyűlt össze.

*** A néma országgyűlés.** A lengyel szabadságharcot megelőzőleg történt, — hogy a lengyel országgyűlés 38 óraig volt együtt anélkül, hogy bárki egy szót szólalt volna. — Az utcza katonák táboroztak, a terem közepén kozákok tanyáztak, így akarták kicsikarni hogy a lengyelek maguk kimondják az ország fölösztásának szükségességét. A második napon az elnök megtörte a kétségbeesés csendjét, mondván:

— Uraim, engedjünk az erőszaknak! :
És határozatként ki is mondotta az engedelmességet, bár senki se felelt az ő szavaira. — Ilyen idők előzték meg azt a szabadságharcot, amelynek legmagasabb jele volt a Kosciuszko győzelme Raczlaviczánál. Ez a momentum van megőrkítve a Styka és Kossák pompás körképén, mely az arena-uton látható.

Táviratok.

Szinészeti kongresszus.

Budapest, szept. 15. (A Debr. ered. táv. Ma délelőtt kezdődött Kaffka elnökségével a legnagyobb érdeklődés mellett a színészeti kongresszus, mindjárt délelőtt óriási lármá kekedett Serly ősbudavári daloskörének és pesti Ihasz Lajos képviseltetése miatt.

Dynamit merénylők felfedezése.

Budapest, szept. 15. A »Debr.« ered. táv. Mindenfelől dynamit merénylők felfedezését hozza a táviró. A msterdamban egész dynamit traktárt fedeztek fel, Antwerpenben pedig egyenszen a csár londoni utja elleni merényletet.

Tudomány.

Huszár Gál élete és művei.

A »Debreczen« számára irta: D. Nagy Sándor.

(Folytatás.)

De hogy ne csak a közvetlen vele érintettek ismerjék az általa hirdetett igazságokat, de a környéken minél nagyobb mérvben elterjedjenek, ő, a szegény reformátor, ki pusztán óvári lelkeszifizetésé.

ból meg sem tudott volna élni — a saját költségén nyomdát állít Óváron, mely talán már 1557 év végén, de minden bizonynyal 1558-ban működött. Ezt tudjuk onnan, hogy mert 1558-ban Óváron közrebocsátott 3 egyházi beszéd reánk maradt, mely mű egyúttal az egyetlen ismeretes terméke is az óvári nyomdának.

Ezen munkáját Miksa hercegnek és cseh királynak ajánlotta, kiről tudta, hogy udvari papja, Pfauser a reformáció határozott híve s maga ő felsége is rokonszenvez a reformációval (különben nem volna lelkésze épen Pfauser.) Az ajánló előszóban epanaszolván a törökök dúlásai s a kath. püspökök vallásos üldözései következtében beállott nyomort, fel- említi, hogy ő felsége városában épen a fenyegetett lelkiismereti szabadság védelmére állította a nyomdát; majd kéri, hogy ezen munkáját terjesztesse tanácsosai ítélete alá, hogy meggyőződjenek, miszerint ő igaz tant hirdet, egyszersmind pedig esedezik ő felsége pártfogásáért a maga és iskolája számára ellenfelei támadásai ellenében.

Ezen ajánlat április 1-jéről van keltező Epen egy nappal előbb a győri székesegyház ajtajára az ottani nagyprépost és püspöki helynök Welykei Márk egy idéző levelet függesztett ki, melyben H. G., mint a kath. egyháztól elpartolt tévtanokat, botrányos hitelveket hirdető szakadár áldozó pap, ki korábbi ismételt intéseik dacára, folytonosan megmaradt tévelyében, ápr. 18-ára a győri szentszék elé idéztetik.

Ezen level megjelenését, mely új veszély H. G. ellen — úgy értjük meg, ha tudjuk, hogy ő a győri helyőrségi tisztek felhívására bátorkodott Győrben is tanítani a népet, midőn pedig a kath. papok óvták tőle mint eretnektől a népet s fenyegető nyilatkozatokkal akarták a működés teréről letaszítani, H. G. kijelentette, hogy bármikor képes nyilvános vallási vitába bocsátkozni velök. Erre adott válasz volt aztán az említett idéző levél.

Az idézet kézbesített H. G.-nak; ő azonban nem jelent meg a kitűzött időben, mert a távol levő kapitány engedélye nélkül nem akarta elhagyni a várost. Ekkor a szentszék elmarasztalván, mint eretneket kiközösítette s ezen ítéletét publikálta.

H. G. megmutatandó, hogy nem szándékosan, de a körülmények által akadályoztatva maradt el a várról, el akar menni a maga védelmezésére Győrbe s erre az április második felében hazaérkezett Wornitzky kapitány engedélyét s egyúttal azt kéri, hogy eszközölje ki, hogy őt a győri kapitány pártfogásába vegye s gondoskodjék nyilvános vita tartásáról.

Az óvári kapitány azonban — bár őszinte jóakarója volt H. G.-nak — maga sem mert intézkedni ügyében, hanem ura, Miksa cseh király utasítását kérte. Ez nem akarván Magyarország belügyeibe avatkozni s kerülvén az atyjával való beszélgetést, nem helyeselte, hogy H. G. Győrbe menjen, mert biztosra vette, hogy a káptalan Ferdinándhoz fog folyamodni.

Sejtése nem is volt alaptalan. Ferdinánd még ez év nov. 1-én szigorú rendeletben fenyegeti meg H. G.-t, hogy ezután az eretnek tanok terjesztésétől és könyvek nyomtatásától tartózkodjék, meghagyván a kapitánynak is szigoruan felügyelni ezen rendelet végrehajtására.

Az óvári kapitány most megmentendő H. G.-t. urához, Mi-sához folyamodik, tudatván vele a királyi rendeletet; kéri őt, mint közvetlen urát, hogy ezen férfi ügyében, kit mindenki szerény, istenfélő, erényes embernek tart, küldjön utasítást.

Ezen levelet látszólag nem követte a kívánt siker, úgy hogy H. G. hajlandó volt elhagyni Óvárt, hogy megszabaduljon a folytonos zaklatástól. S nem is soká kelle várakoznia, hogy Óvárról szabaduljon, kínálkozott mindjárt — mintegy gondviselészerűleg egy más hely az ország másik részében, hol folytathatta a szép, nemes munkát, egyházának terjesztését.

(Folyt. köv.)

Különfélék.

Mennyire rug a földkerekségének összes államadósága? A mennyire ezt ki lehet számítani, a föld összes országainak államadósága 57,000 millió forintnyi óriási összegre rug, a mi más szóval azt teszi, hogy a földkerekségének minden egyes lakója 36 forinttal adós... De vajon kinek? Erre a kérdésre felelj-nek meg a finánczkapacitás k. Maga a tény meg van és el nem tagadható. Ha ezt az adósságot egymásra raknák pl. 20 koronás aranyokból 7000 kilométer magas oszlop lenne belőle. Ha pedig sorba egymás mellé leraknák, — valamivel nagyobb, helyet foglalna el 2 egynegyed millió négyszögméter területnél a mi annyi mint 225 Hectár vagyis körülbelül 350 katasztra is hold. Ebből az óriási összegből az oroszán-rész Franciaország után következik Olaszország s az 6192 millió forinttal, a mi minden talján barátunkra 193 forintot juttat. Oroszország s az 6 nem igen áll Olaszországnak hátszegett mert neki is 5894 egyszélmillió forint a tartózsása, de ebből már fejenként csak 60 forint esik.

Az Egyesült Államok 4089 és fél millióig vitték, vagyis minden lélekre 63 forintnyi adósság jut. A hatodik helyett Spanyolország foglalja el csinos 3175 millió forint, vagyis fejenként 180 forint államadósággal.

Ezután következnek Ausztria, Törökország, valamint néhány kisebb állam s csak ezután a Németbirodalom, a melynek aránylag nem sok az adóssága, kerekén 960 millió forint vagyis 19 forint fejenként. De az összeg éppen most emelkedőben van. Meg azt sem szabad elfelednünk, hogy a Németbirodalmat alkotó egyes német államok könyveiben míg külön-külön is jókora összegeknek vannak a tartozik rovathoz írva.

Hát Magyarországhogya 112?

Az elefánt alvása. Valamennyi állat közül az elefántnak van legkevesebb alvási szükség. Bár nagyon kemény munkát szokott végezni, ritkán, vagy tán soha sem alszik 4-5 óránál többet. Ezt is két részletben. Két órát éjjel előtt s aztán még 2-3-at egy óra után.

Jó tanács eladónak és vevőnek. (Japán életre.) Minden fizetést, kicsit vagy nagyot, mindig készpénzzel kell teljesíteni. Ha valamit nem tudsz kifizetni, ne vedd meg. Ha valamit nem tudsz készpénzért eladni, ne add el. Így napjaid c-endések, éjjel nyugodtak lesznek. Jó üzletet csak annyit fogsz csinálni, mint eddig, rosszat pedig egyet sem.

Tanügy.

A vallás- és közoktatásügyi miniszterium 1897-ki költségvetése. Ma kaptuk meg az állam költségvetés füzetét, melyekből a vallás- és közoktatásügyi miniszterium költségvetésének néhány tételét ezuttal bemutatjuk. Összes kiadási többlet az 1896-kihoz képest 1,940,715. frt. Összes bevételi többlet az 1897-kihoz képest 1,209,514 lrt. E szerint a tiszta kiadási többlet 655,201 frt.

De hozzáadva az állami ipariskola és a technológiai iparmúzeum czimén a kereskedelmi tárczának átadott 92,600 frtot, valamint a színművészeti múzeum javadalmazásának,

leszállítása folytán a pénzügyi tárczánál mutatkozó bevételi kevesletet 422,436 frttal mutatkozik tiszta többlet 1,179,237 frt.

Az egyes intézetek közül kiemeljük a következőket melyeknek előirányzata emelkedett Budapesti tud. egyetem 40,000 frt, Kolozsvári egyetem 17,000 frt. József műegyetem 9900 frt. Állami gimnáziumok 105,756 frt.; állami felsőbb leányiskolák 29,538 frt. Népiskolai tanfelügyelőség 16,041 frt. Elemi népiskolák 460,070 frt.

Kisdedővő intézetek és menedékházak 16,000 frt. Gazdasági ismétlő iskolák (új tétel) 8000 frt. Állami felső kereskedelmi iskolák 17,480 frt. Siketnémák intézete Vácson 9445 frt. Festészeti és szobrászati mesteriskolák 12,420 frt. Nemzeti múzeum 10,016 frt. Egyházak segélyezése 100,000 frt.

Külön kiemeljük a következőket: Felkezesi törvényhatósági és községi középiskolák segélyezésére — nem emítve azokat az iskolákat melyeknek segélyösszege az 1896. évhez képest nem változott — következő összegek irányoztattak elő:

Bonyhádi gimnázium 3000 frt. Brassói kath. gimnázium 9000 frt. Budapesti ág. hitv. gimnázium 7000 frt. Budapesti ev. ref. gimn. 10,000 frt. Csiksomlyói kath. gimn. 5000 frt. Csurgyói ev. ref. gimn. 12,000 frt. Eperjesi ág. hitv. gimn. 13,000 frt. Gyulafehérvári kath. gimn. 10,000 frt. Hódmezővásárhelyi ev. ref. gimnázium 13,000 frt. Iglói ág. hitv. gimnázium 9000 frt. Kisujszállási ev. ref. gimn. 11,000 frt. Kolozsvári unitarins gimn. 11,000 frt. Mármaros-Szigeti ev. ref. gimn. 12,000 frt. Mezőturi ev. ref. gimn. 5000 frt. Nagykőrösi ev. ref. gimn. 6000 frt. Nyiregyházi ág. hitv. gimn. 13,000 frt. Pozsonyi ág. hitv. gimn. 16,000 frt. Rimaszombati prot. gimn. 13,000 frt. Rozsnyói ág. hitv. gimn. 13,000 frt. Rózsahegy-i kath. gimn. 11,000 frt. Selmeczi ág. hitv. gimn. 13,000 frt. Sepsiszentgyörgyi ev. ref. gimn. 13,000 frt. Szarvasi 14,000 frt. Szatmari ev. ref. gimn. 20,000 frt. Szekegyulvarhelyi ev. ref. gimn. 7000 frt. Zilahy ev. ref. gimn. 13,000 frt.

Közgazdaság.

A jelenlegi sanyaru gazdasági viszonyok mellett, a magyar gazdáközönség birtokát a viszonyoknak megfelelő értékűre és jövedelmezvére csak egy magas összegű, de előnyös feltételű törlesztéses kölcsönrel lehet, s ugyancsak egy ily törlesztéses kölcsönrel érheti el, hogy szemben már-már elviselhetetlen közterhekkel, gond nélküli életet biztosítson magának: Azok igénybe vételénél azonban nagy gond fordítandó arra, hogy az ügy elintézése kire bízatik. Gombamódra szaporodnak hazánkban az ágensek, a kik legkedvesebb kötelességüknek azt tartják, hogy önmaguk előnyére a gazdát mekárosítván (gyakran koldusbotra juttatván) a minden tekintetben feltétlen bizalmat érdemlő vállalatoktól is elidegenítsék. Azért ajánljuk mindenkinek, a ki törlesztéses kölcsönt óhajt felvenni, hogy fordítjon közvetlenül az Ingatlan- és Jelzálog Forgalmi Intézet-hez Budepesten, VI. ker. váczk. u. 39. mint a mely vállalat a legszélesebb alapon dolgozva, s kiterjedt összeköttetésekkel rendelkezve, ingatlanokra törlesztéses kölcsönök kioszkölését legmegbízhatóbb és legelőnyösebb módon képes fogantositani, már annál is inkább, mivel üzletköre kizárólag az ilyen tranzaktiókra van berendezve, s az egyetlen is hazánkban, a mely a kellő szakszerűséggel lemmel és szigoruan szolid elvek szerint — szakemberek által vezetett.

Bánsági
Tiszavidék
Pestvidék
Fehérmegye
Bácskai
Észak-magyar

Rozs első
Arpa takar
Zab
Tengeri b
Repce b

Öreg nehéz
— krig. 2. Ö
sulyban) —
kgon felül s
ronként 251
könnyű páro
krig. Magyar
sulyban 53
sulyban 44
sulyban 43
felső sutyba
terjedő sulyb
terjedő sulyb
Sertés lé
letben 5152 d
tatott — drb
77 db. 1896.
készletben 50
élenk.

Sándor

ból és odát
— Mo
fi és felmá
várt a kis
dott. Na, m
— lásd, oly
fölfelé, látsz
ezt az utat
kilátás van
fog az neke
képzeli az e
nem paranc
Igy cs
ujabb agnál
felsegítette
lt ültek s
ágon csakn
körüli a ház
az udvar.
— Ug
sem láttál?

Budapesti gabonatözsde.

szept. 13.

A készáruüzlet hivatalos árjegyzései a következők:

Búza	kilós	Ar 100 klg.	kilós	Ar 100 klg.
Bánsági ó	75	6.85	76	6.95
» »	77	7.05	78	7.10
Tiszavidéki ó	75	7.95	76	7.10
» »	77	7.20	78	7.25
Pestvidéki ó	75	7.15	76	7.20
» »	77	7.15	78	7.20
Fehérmegyei ó	75	7.05	76	7.10
» »	77	7.15	78	7.20
Bácskai ó	75	7.05	76	7.10
» »	77	7.20	78	7.25
Észak magy	75	7.15	76	7.20
» »	77	7.20	78	7.25
» »	79	7.20	80	7.35
» »	79	7.20	80	7.35

	Min. hekt.-ben	Ar kilógram
Rozs elsőrendű uj	70-72	6.15
» másodikrendű »	—	6.10
Árpa takarmánynak »	60-62	4.10
» égetni való »	62-64	5.10
» serfőzdei »	64-66	5.40
Zab ———— uj	39-41	3.35
Tengeri búzsa — uj	—	3.80
» más nemű »	—	3.70
Repeze búzsa	—	0-0
	10.10	10.75

Kőbányai sertés-piacz.

szept. 13.

Hizott sertés árak: 1. Magyar első rendű Öreg nehéz (párónként —400 klgon felüli sulyban — krig. 2. Öreg közép (párónként 300-400 kilogram sulyban) — krig. 3. Fialat nehéz (párónként 20 kgon felüli sulyban) 53½-54 krig. 4. Fialat közép párónként 251-320 klg.— sulyban 54-55 krig. 5. Fiala könnyű párónként 250 kgr. terjedő sulyban — krig. Magyar szedett nehéz párónként 280 klg. felüli sulyban 53½-54 kr. Közép pként 220-180 klg. fel-sulyban 44-45 krig. Könnyű pként 220 klg. terjed sulyban 43-44 krig. III. Szerbia Nehéz pként 220 ki felüli sulyban 51-52 krig. Közép pként 220-260 klg terjedő sulyban 45-46 krig. Könnyű pként 220 klg terjedő sulyban 44-45 krig.

Sertés létszám 1896 szept. 11. napján volt készletben 5152 drb. 1896. szept. hó 12-ik napján felhajtatott — drb. 1896 szept. 13-ik napján elszállítatott 77 drb. 1896. évi szeptember hó 14-ik napjára maradt készletben 5075 drb. A hizott sertés üzletirányzata — élénk.

CSARNOK

Az Ypszilonosék.

— Elbeszélés. —

Fordította: **Kalocsa Róza.**

(Folytatás.)

Sándor egy létrát hozott ki az istállóból és odátámasztotta a hársfához.

— Most gyere utánam! parancsolá a fiu és felmászott azután a legelső ágon bevárta a kis leányt, a ki hűségesen szótfogadott. Na, most szép lassan fölfelé ágról-ágra — lásd, olyan mintha csak lépcsőn mennének fölfelé, látszik, hogy száz esztendő óta járom ezt az utat — nézd csak, itt fenn legszebb kilátás van a világon — meglátod, mennyire fog az neked tetszeni, Gusztika itt fenn azt képzeled az ember, mintha madár volna, akinek nem parancsol senki.

Igy csevegve előbbre mászott, minden újabb ágnál kezét nyújtotta a kis leánynak és felsegítette egészen a fa legmagasabb ágaira. Itt ültek szorosan egymáshoz simulva egy ágon csaknem egyenlő magasságban köröskörül a házfedelek és mélyen alatuk terült az udvar.

— Ugy-e Gusztika, ilyet még te sohasem láttál? Ujjongott a fiu és kászolódott,

hogymég magasabbra kapaszkodjék: de ebben két kis reszkető kezecske meggátolta, melyek görcsösen tartották vissza, és Gusztika, kinek most örülnie kellett volna, keserves zokogásba tört ki. Ugy félt, úgy remegett ebben a szédületes magasságban, távol az atyától, távol az emberektől. — Kétségbeesésében társának nyakába kapaszkodott és könnyeivel benedvesíté annak arcját.

— Ah, te bolond kis cicza, perelt Sándor, a kis leányt átölelve, hiszen biztonságban tartalak én — hogyan képzeljem én azt, hogy te Gusztika olyan buta kis cicza légy.

A kis leány elcsöndesedett, de még mindig szorosan tartá átölelve a fiut, néha-néha felsóhajtott, miközben Sándor mosolyogva hintáztatta magukat az ágon. — Életében sohasem ölelte magához senki a fiut ilyen szorosan, életében először érzett kebelén más szívet dobogni, halk csókot hintett arra a forró, nedves arcocskára.

— Milyen kár, Gusztika, hogy nem fenyeget téged egy borzasztó veszedelem, hogy én megvédnelek.

— De ostoba vagy te Sándor, zokogott a kis leány, hiszen elég nagy veszedelem az, hogy én itt fenn ülök.

Ezzel meg volt törve a varázs. A tizenhárom éves fiu hátára vette a még alig tíz éves, de erőteljes leánykát és sulyos terhével lassan, nagy nehezen mászott lefelé ágról-ágra. — Mikor leértek, Gusztika elbeszélte apjának:

— Tudod, apuskám, az olyan szép volt, — egészen fenn voltunk a hársfa tetején és onnan néztük az egész világot!

— Igaz ez? — kérdezé Schneider ur a fiut.

— Igaz, csakhogy odafenn elkezdett Gusztika sirni és nem látott semmit a világból.

— Hallod fiu, ilyen szamárságot el ne köves, többet... dörgött Schneider ur.

A két gyermeknek, a hársfa tetejére való felrándulásával befejeződött a Sándor gyermekkorra; ha az udvarra jött akkor csak Schneider urral volt dolga és Gusztika megversenyre kelt Sándorral a tanulásban; ő is első tanuló akart osztályába lenni. Sándor volt és maradt előtte a minta, de még sokkal magasabb fokon volt Gusztika Sándor előtt mintakép; a kis leány lassankint mind átvette Sándortól annak az anyja által adott nevelést és finom modort, és a fiu a kis leánynál

kezdte becsülni azt a nevelési módot, melyet egy időben megvetésre méltónak gondolt; a nélkül hogy tisztá öntudattal birtak volna róla, egyik a másikkal versenyezett, hogy melyiknek tisztább, csinosabb a ruhája, melyik imponál jobban a másikkal előzékenyebb nyájásabb magaviselettel! — Ha Sándor néha keserűen panaszkodott anyjára, akkor a kis leány rendreutasította, pörölt apjával a miért igazat adott neki és kérdezte tőle:

— Tetszenék neked, ha én panaszkodnám reád?

— Jaj, az egészen más, milyen apád van neked!

De a kicsi nem maradt adós a válaszszal:

— Tudja is Sándor minő kincset bir ő az édes anyjában, és mit köszönhet neki, hanem én tudom.

— Te kis vipera, morgott Schneider ur, kit semmisen bosszantott jobban, mintha leánya Cserépyndét dicsérte e ötte.

De Sándor is magába szállott és föl-tette magában, hogy ezentul jó fia lesz anyjának, ahogy Gusztika követelte tőle.

(Folyt köv)

Anna flanelt viseljen

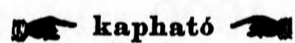
Anna flanelban utazzék

Anna flanelban aludjék

Anna flanel tartós

Anna flanel jó mosó

Anna flanel szépszínekben

méterenként 25 krért

BOROS TESTVÉREK-nél

Debreczen, Kossuth-utca 3. sz.

NOVOTNY ANTAL

harang- és érczöntődéje

ajánlja magát a t. cz. közönségnek és községeknek minden nagy ságu harangok ujra, illetőleg új harangok és egész harangzatok előre meghatározott hangok utáni elkészítésére, újabb modorra szerelve, több évi jótállás mellett, vertvas koronákkal, úgy hogy az így felszerelt harangokat könnyen és többször lehet fordítani, mi által a harang a megrepedéstől megóvatik.

Különösen ajánlja az általa feltalált

többször kiténtetett, átlukasztott, szabadalmazott

HARANGJAIT,

melyeknek hangosabb, tartósabb és mélyebb hangjuk van és így egy 200 Ko. egy ily 260 Ko. haranggal egyenlő. — Ajánlom továbbá régi harangok vertvas koronávali felszerelését, vertvas-harang állványokat, minden nagyságu óraharangokat. — 300 kgr. és azon aluli harangok mindig raktáron vannak. — Költségvetésekkel és képes árlapokkal díjmentesen és ingyen szolgálók.

NOVOTNY ANTAL Temesvár, Gyárvaros.

Üzleti könyvek nagy raktára.

Hoffmann és Társa

 KÖNYVNYOMDÁJA

DEBRECZEN, a főpostával szemben.

Ajánlkozik:

nyomtatványok elkészítésére

kereskedők, gyárosok és iparosok részére.

— **Jegyzékek, számlák, czimkártyák,** —

Levélpapírok és borítékok czégnyomattal
1000 pld. 2 frttól kezdve. Memorandumok.

Pénzintézetek, építési vállalatok, helyiérdekű vasutak teljes felszerelése.

Részvények, szelvények, elsőbbségi kötvények, értékpapírok, évi jelentések, zárszámadások, rovatos ivenek, tabellák.

 Meghívók eljegyzésre, esküvőkre és tánczvigalmakra olcsó áron.

Hangverseny műsorok, gyászjelentések. Menu kártyák a legdiszesebb kivitelben.

Különlegességek kitünő magyarsággal helyesen kiállított **ÉTLAPOKBAN.**

 Pinczershámlák, bor és sör czimkéik.

Napilapok, hetilapok, szaklapok, képes folyóiratok előállításá

 diszes, pontos és jutányos kivitelben. Ezek szétküldése (expediálva.)

Bármily terjedelmű regények, elbeszélések, költemények,
tudományos és szakmunkák előállításá.

 Névjegyek 50 krtól kezdve.

A „Debreczen“ kiadóhivatala.

Nyomatott Hoffmann és Társa könyvnyomdájában Debreczenben. Főpostával szemben.